

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ В УКРАЇНІ

© Тарасова О.В., 2010

Предметом аналізу в статті є процеси злиття та поглинання (M&A) компаній в Україні. Розглянуті особливості даного процесу, проаналізовано основні напрями та виокремлені існуючі проблеми в нашій країні. Запропоновано шляхи подолання основних проблем. Визначені перспективи та тенденції ринку M&A в Україні.

The processes of merger and acquisitions (M&A) of companies in Ukraine are the article of analysis in the article. Considered features of the given process, basic directions are analysed and selected existing problems in our country. The ways of overcoming of basic problems are offered. Prospects and market tendencies of M&A in Ukraine are certain.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стратегічним фактором успіху компаній на світових ринках та нарощення міжнародної конкурентоспроможності є зростання їх ринкової вартості. Сучасні світові тенденції свідчать про все більшу актуальність фінансового менеджменту, який займається проблемами динаміки вартості і структури капіталу компаній, структурами фінансових потоків. Досягнення цілей компанії здійснюється через фінансування, як за рахунок власних і позичкових засобів так і реструктуризації компаній шляхом злиття чи поглинання. Останнім часом по всьому світу почастишали операції захоплення, скупки, дружнього придбання компаній, а також виділення, акціонування і приватизації, диверсифікації. Жорстока неослабна конкурентна боротьба вимагає і від українських товаровиробників прийняття стратегічних рішень розширення та виходу на міжнародні ринки, а також застосування ефективних механізмів утвердження на них стійких позицій. Невипадково процеси злиття і поглинання є найбільш поширеною формою прямих іноземних інвестицій, а технології злиття і поглинання на сьогоднішній день є найприбутковішим бізнесом в країнах з розвинутою економікою. Саме тому надзвичайно важливими є питання попередньої оцінки потенційних угод на ринку злиттів та поглинань, вивчення процесу проведення процесів консолідації, ознайомлення з існуючим досвідом та перспективами злиттів і поглинань на цьому ринку. Отже, проблема формування стратегій розширення бізнесу за допомогою M&A є на сьогодні ключовою, оскільки практика свідчить про те, що небагато національних компаній можуть вести конкурентну боротьбу зі світовим лідерами, які теж можуть виявитись ціллію для консолідації транснаціональних компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стосовно процесів злиття та поглинання, їх сучасних форм, аналіза умов та мотиваційних факторів консолідації компаній вже були предметом дослідження таких зарубіжних вчених, як: М.Марсалезе, Р.Нельсона, Дж.Стиглера, Р.Стилмана, М.Трема, С.Ріда, М.Хебека, Р.Фостер та багатьох інших. Основні мотиваційні концепції реструктуризації бізнесу через злиття та поглинання представлені у роботах М.Бредлі, Е.Кіма, М.Дженсена, І.Мекнінга, Г.Дональдсона, Р.Ролла, Е.Берковича,

П.Есквита, Н.Варайя, Р.Морка, А.Шляйфера та багатьох інших. Сучасні тенденції процесів злиття та поглинання в контексті міжнародної економічної інтеграції досліджуються в роботах вітчизняних вчених економістів В.Андрійчука, В.Будкіна, І.Бураковського, А.Гальчинського, В.Гесця, Б.Губського, М.Дудченка, О.Єтокової, Г.Климка, А.Кредісова, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, О.Мозгового, В.Новицького, Б.Панасюка, Є.Панченка, Ю.Пахомова, А.Поручника, А.Румянцева, Є.Савельєва, С. Савчука, В.Сіденка, Н.Татаренко, та інших.

Цілі статті. Цілями даної статі є проведення аналізу і визначення сучасного стану ринку злиттів та поглинань в Україні, видокремлення існуючих проблем даного ринку. А також оцінка його перспектив в найближчому майбутньому.

Основний матеріал дослідження. Розвиток глобальної економіки зумовлює злиття і поглинання, оскільки вижити в умовах посилення конкурентної боротьби може лише найсильніший. Найсильніший передбачає, як правило, укрупнення масштабів. Виняток становлять компанії, що мають стратегію ніші, пропонуючи щось унікальне, що важко повторити.

Особливо актуальною ця проблема є для українського бізнесу. Однак необхідно відмітити, що на українському ринку злиттів та поглинань існує низка проблем:

По-перше, недосконалість законодавства в області злиттів та поглинань призводить до значної кількості невдач та зловживань у цій сфері, є головною перешкодою на шляху укладання чесних та відкритих угод. В Україні немає чітко закріпленої термінології, часто формулювання злиття та поглинання стають взаємозамінними. Рух корпоративної власності в Україні побудований на протиріччях як законодавчих, так і реальних операцій зі злиття та поглинання. У термінології Державної комісії по цінним паперам та фондовому ринку присутні тільки поняття злиття та приєднання. Таким самим чином рух корпоративної власності трактується в Законі «Про господарські товариства», Цивільному кодексі та бухгалтерському обліку П(С)БУ19. В прийнятому у 2008 році Законі України «Про акціонерні товариства» зберігаються ці ж самі форми руху корпоративної власності [1]. Тому реальні угоди поглинання не регулюються ні законодавчими, ні регулятивними документами. Тільки в Законі про конкуренцію та дію Антимонопольного комітету України визначають фактичні операції з поглинання через конкурентну термінологію [2]. На практиці злиттям може бути названий процес купівлі, якщо керівництво обох компаній вирішить об'єднати компанії, усвідомлюючи потенційні переваги для своїх компаній у майбутньому. Але у випадку, якщо одна сторона не бажає бути купленою, то дана угода набуває недружнього характеру, а цей процес називають недружнім поглинанням. Дати точне визначення угоді, злиття чи поглинання, можна лише тоді, коли стає зрозумілим, в якій атмосфері проходять переговори – в дружній чи ворожій. Іншими словами, все залежить від того, як сторона – продавець сприймає пропозицію з купівлі [3]. Отже, процедури прописані в законодавчих і нормативних документах України потребують детального опису та визначення.

По-друге, недостатній досвід власників бізнесу та менеджерів в області злиттів та поглинань пояснює велику кількість допущених помилок. Зарубіжний досвід доводить, що насамперед під час планування злиття чи поглинання необхідно не лише ретельно відпрацьовувати технологічні та юридичні проблеми, але і намагатися здійснити оцінку ефективності рішення про придбання компанії, провести оцінку її вартості, проаналізувати гармонізацію рішень щодо поглинання зі стратегією бізнесу, а також ефективність управління бізнесом після того, як поглинання відбулося. Стратегічні рішення, що приймають українські підприємства, в тому числі й щодо злиття та поглинання, характеризуються складною структурою фінансування, що змінюється в часі; наявністю безлічі ефектів синергії (коли, наприклад, підприємство не може розглядатися ізольовано від взаємозв'язків усередині

фінансово-промислової групи); складними схемами та механізмами податкового планування; непередбачуваністю та непрозорістю системи корпоративного управління. Фінансова теорія вже досить давно розробила метод скоригованої приведеної вартості (APV), метод аналізу потоків на власний капітал (ECF), методи оцінки реальних опціонів. Аргументи, подібні до того, що нові методи аналізу, які одержують усе ширше практичне застосування в розвинених країнах, не мають до нас жодного відношення через свою екзотичність та незрозумілість і як наслідок не витримують критики і не можуть бути застосовані. Більше того, у мінливих і нестандартних умовах перехідної економіки лише такі методи і здатні дати практичний ефект. Ключова проблема полягає не в існуванні тих чи інших методів і навіть не в поінформованості щодо них менеджерів підприємств і професіоналів фондового ринку, а в ефективному впровадженні у практику управління бізнесом процедур прийняття рішень, які адекватно відображають ризики сучасного бізнесу та мінімізують імовірність істотних втрат внаслідок управлінських помилок.

Також необхідно враховувати той факт, що проблеми втечі капіталу за кордон, безумовно, справляє свій вплив не тільки на ефективність проведених бюджетних, податкової реформ, привабливість і захищеність інвестицій у економіку, але й представляють одну з основних загроз фінансової безпеки країни в цілому. У той же час виникає необхідність розробки системи заходів щодо регулювання спеціальними державними органами в Україні світових фінансових потоків, що впливають на країну. При цьому в Україні необхідно виробляти правові й фінансові методи боротьби з несумлінним поведінням контрагентів по зовнішньоекономічних договорах для захисту національної фінансової системи від штучно викликаних фінансових криз, механізми захисту від різного роду фінансових ризиків, від інвестицій, що не співпадають зі стратегією державного розвитку, механізми забезпечення належної для України участі в перерозподілі світового доходу й т.д.

Однією з важливих особливостей вітчизняного ринку злиття і поглинань є закритість інформації. Велика кількість малих і середніх операцій не завжди є публічними, і далеко не вся інформація доступна фахівцям. Даний чинник є причиною того, що часто учасники ринку не знають імені набувальника і суму операції, що проводиться.

Якщо розглянути динаміку ринку злиттів та поглинань в Україні, можна відмітити, що український ринок злиттів та поглинань з кожним роком набирає обертів. Абсолютно усі фахівці визнають його помітну роль у світовому масштабі. Більшість угод із злиттів та поглинань сьогодні здійснюється або з метою формування сильної вертикально інтегрованої структури організації, або ж з метою посилення ринкової позиції. Саме тому об'єктом сучасного ринку злиттів та поглинань в Україні передусім є підприємства металургійної та харчової галузей, а також телекомунікаційного бізнесу та банківської сфери.

Аналіз розвитку ринку злиттів та поглинань в Україні показує наступне. Так впродовж 1990-х років процес злиття і поглинання в Україні за участю українських компаній практично не спостерігався. Вперше показник поглинання вітчизняних підприємств іноземними виріс в 2000р. і склав 151 млн. дол.США. Для порівняння даний показник в 2148 разів менше ніж об'єми продажу компаній в США в 2000 р. або в 13 разів менше відповідного показника в Чехії, або в 5 разів менше ніж в Росії.

Згодом ситуація в Україні змінилася. Зміни політичного клімату в країні зумовили зростання інвестицій до України. В 2005 р. на українському ринку злиття і поглинання було проведено 85 угод вартістю 2.3 млрд. дол.США, що складає 3% від всього об'єму даного ринку в Центральній і Східній Європі. Найактивнішими зовнішніми інвесторами до України в 2005 р. були Росія (14 угод), США і Австрія. Україна зайняла 3 місце по привабливості для зовнішніх інвестицій після Республіки Чехія і Словаччини.

У 2006 р. Україна зайняла четверте місце по зростанню активності на ринку злиття і поглинання після Хорватії, Угорщини і Росії. На той час український ринок злиття і поглинання

оцінювався в 3,4 млрд. дол. США (3,2% ВВП). Загальна вартість угод виросла на 44% порівняно з 2005 р. Кількість угод в Україні виросла на 101% - з 85 в 2005 р. до 171 в 2006 р. Це щонайвищий показник зростання в Південно-східній Європі. Середня вартість публічних угод склала близько 45 млн.дол.США. Однією з головних особливостей українського ринку є те, що на покупки іноземних інвесторів (операції out-in) доводиться понад 72% усього ринку (51 операція вартістю 3,5 млрд.дол.США). Українські компанії-покупці в 2006 році не були готові до масштабної експансії за рубіж: вони уклали 6 операцій in-out на суму 104,8 млн.дол.США. З найактивніші галузі склали більш ніж 50% від загальної вартості угод: фінансові послуги (24%), промислове виробництво (23%) і харчова промисловість (18%). Найбільшими інвесторами до України стали підприємства Росії (22 угоди), Польщі (13 угод), Кіпру (6 угод), Великобританії (5 угод) і Франції (5 угод). Найбільший об'єм угод (1,7 млрд. дол.США) спостерігався у сфері фінансових послуг завдяки тому, що іноземні інвестори цього року придбали декілька великих українських банків. Українські фінансові активи є предметом підвищеного інтересу закордонних стратегічних інвесторів. Привабливість для європейських інвесторів пояснюється високим, у порівнянні із країнами Європи, рівнем процентних ставок і значних темпів росту активних операцій. Зокрема, галузеві експерти прогнозували збільшення кредитно-інвестиційного портфеля українських банків в 2007 році на 40%.Також серед сприяючих чинників розвитку в цій сфері є велике населення України, зростання рівня доходів і достатньо низький рівень розвитку банківської мережі в регіонах.

Операцій з M&A в 2007 році якнайбільше проводилося (у принципі, як і в попередні 2 роки) в тих секторах економіки, які наголошуються високим ступенем капіталізації: промислове виробництво, сектор фінансових послуг, харчова промисловість, паливно-енергетичний комплекс. За підсумками 2007 року, приблизні підрахунки показують, що операції у фінансовому секторі України складають майже 16 % від загальних показників Центральної і Східної Європи у відповідному секторі. За цей рік в банківському секторі було проведено більше 25 трансакцій. Перспективи для зниження кількості і вартості операцій не передбачалося. В секторі харчової промисловості було проведено 12 трансакцій. На противагу європейським інвесторам, для яких компанії фармацевтичної і хімічної промисловості є найціннішими, національний ринок все більше стає предметом зацікавленості з боку представників торгівлі. Підтвердженням тому є отримання польською компанією NFI Empik Media & Fashion контролю над мережею магазинів роздрібної торгівлі одягом Maratex. Отже, необхідно відзначити, що в 2007 році найпривабливішими для інвесторів стають ритейл, виробництво будматеріалів, сільське господарство, важке машинобудування, добувна і металургійна промисловість.

Український ринок M&A в 2007 р. продемонстрував достатньо сильні показники, у зв'язку з чим в 2008 р. аналітики передбачали його збільшення ще на 30% - до 20 млрд.дол.США. Проте за станом на кінець 2008 р. об'єм операцій M&A виявився удвічі менше ніж за той же період в 2007 р. Різко впав відсоток операцій об'ємом від 10 млн. до 200 млн. дол.США. Якщо в 2007 р. таких була більшість, то в 2008 р. - тільки 40%. За оцінкою аналітиків M&A-Intelligence, попередня схильність українського ринку до мегаугод була сформована приватизаційними і банківськими трансакціями. За даними групи M&A-Intelligence в порівнянні з рекордним показником 2007 р., що досяг 21,49 млрд. дол.США., ємкість ринку M&A в Україні в 2008 р. впала майже в шість разів - до 3,7 млрд. дол.США. (рис.1).

В трійці галузей-лідерів M&A по кількості і за об'ємом операцій були фінансовий сектор, як абсолютний лідер (в ньому відбулося 8 операцій на загальну суму 1,92 млрд. дол.США. Найбільша операція M&A з участю української компанії - покупка російським «Зовнішекономбанком» (ВЕБ) в тандемі з австрійською Slav AG «Промінвестбанку». Друга за вартістю операція - придбання 100% акцій ВАТА «Правекс-банку» італійським Intesa Sanpaolo S.p.A за 750 млн. дол.США), другою галуззю по сумі операцій M&A (дві трансакції дали в сумі

590 млн. дол.США) стала металургія і харчова промисловість - традиційно одна з найактивніших на українському ринці злиття і поглинань (в ній було завершено більш всього 13 транзакцій в сумарному об'ємі 575 млн. дол.США. Ця галузь, що займає одну з провідних позицій в економіці України, не відрізняється мегаугодами, але традиційно входить в трійку лідерів по кількості операцій злиття і поглинань. В Top10 найбільших операцій ввійшли 4 транзакції в харчовій галузі на загальну суму 370 млн. дол.США) [4].

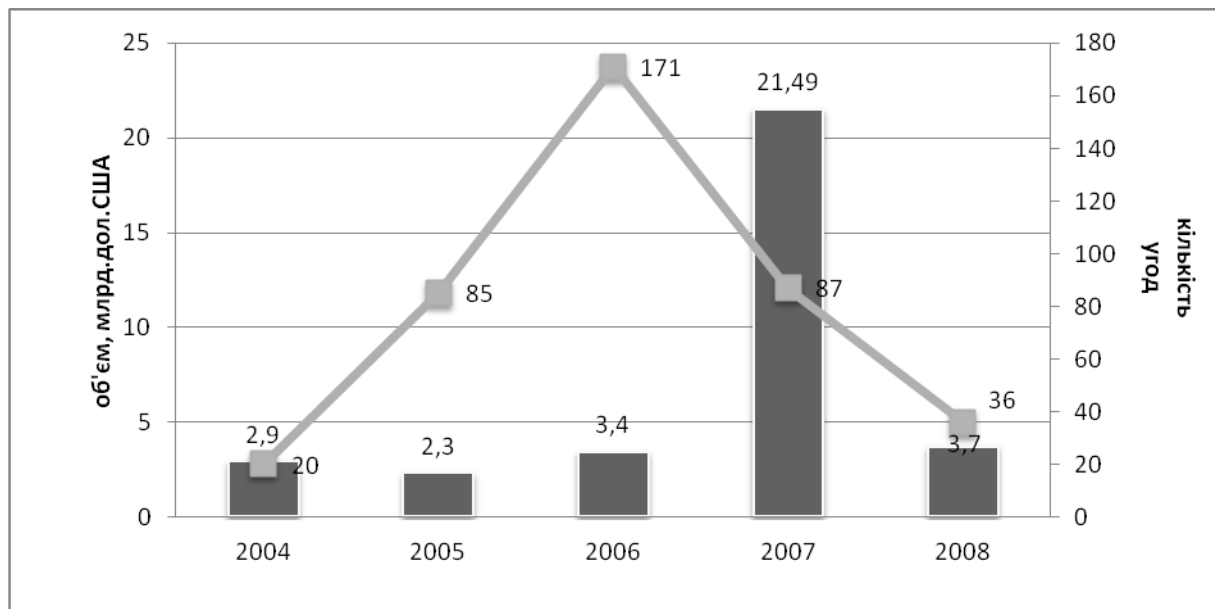

Рис. 1 Динаміка зміни об'єму і кількості операцій M&A в період 2004 -2008 р.р.

У вересні-листопаді кількість операцій M&A впала в рази. Серед небагатьох відомих операцій - продажу компаній, що працюють в рітейлі: MD Retail, "Ален", "Фокус", "Барвінок", "Нова лінія" і "Арбат Престиж".

На думку аналітиків основними причинами падіння стали:

- брак кредитних коштів на проведення операцій;
- зниження загального числа операцій з контрольними частками бізнесу;
- відміна або затягування ряду операцій зважаючи на трудність справедливої оцінки бізнесу, що продається/купується;
- зниження вартості багатьох об'єктів для покупки нижче за планку в 5 млн. дол.США.

На Україні на ринок M&A результати фінансової кризи подіяли з однією особливістю. Одною з тенденцій останніх місяців 2008 стає різке збільшення заявок на продаж проблемних активів. Якщо покупці з числа професійних інвестиційних фондів і окремих інвесторів логічно врахували цінові корекції, то значна частина продавців продовжила мислити торішніми ціновими категоріями. Операції почали відкладатися і потім зовсім зриватися. Ця повільність продавців у визначенні вартості активу відрізняє український ринок від, наприклад, російського, де бізнес-співтовариство динамічне, а рішення ухвалюється набагато швидше.

Кажучи про причини деякої інертності продавців і збільшення термінів операцій, варто відзначити, що в Україні, в протилежність загальносвітовим тенденціям, до 80,0% кількості і близько 50,0% від вартості всіх операцій закривається без участі фінансових радників. В четвертому кварталі більшість операцій проводилось неопублічно, а основною причиною їх стала необхідність реструктуризації боргу. Умовно, частіше міняли господарів компанії, що набрали

кредити. Класичний приклад вимушених продажів - поглинання Промінвестбанку і банку "Надра". M&A-Intelligence назвали операцію з продажу Промінвестбанку російському ВЕБ за 1,83 млрд. дол.США мегаугодою року.

В умовах економічної кризи компаніям дрібного та середнього бізнесу стало дуже складно вижити. Конкурувати доводиться за ціною, а економію витрат реально можна досягти при великих масштабах. Кредитні ресурси залучити складно, та й вартість залучення коштів висока. У цих умовах багато власників компаній середнього і дрібного бізнесу зацікавлені в продажу бізнесу.

Так в кінці 2008 року в Україні намітилася тенденція злиття і поглинання в середньому та дрібному бізнесі. Нестримно зростає об'єм угод. Пояснюється це кількома причинами. І без того недооцінені українські активи на тлі глобальної кризи знецінилися ще більше і стали привабливішими і доступними для середнього покупця. Середня сума угод зменшилась, але їх кількість значно зросла.

З приходом кризи до України в 2009 році ринок M&A кардинальним чином змінився з «ринку продавця» на «ринку покупця». Відбувся зсув фокусу операцій із стратегії зростання, коли операції переважно здійснювалися іноземними компаніями для отримання доступу на український ринок (іноді за невикористано високою ціною), на пошук і придбання найпривабливіших активів, які можна купити за вигідною ціною[5]. Загальна кількість операцій M&A в країні різко скоротилася в результаті швидкого зниження активності як фондів прямого інвестування, так і стратегічних інвесторів. Акцент інвесторів змістився на «чисті» активи, що генерують стабільні грошові потоки; відповідно, знизився інтерес до підприємств, що вимагають значних інвестицій на модернізацію і розвиток. Найбільша активність операцій проходила в секторах з активами, що знецінилися, - фінансовому, ритейлі, нерухомості. Основною ж причиною вузькості ринку M&A України став неолік засобів для проведення операцій. Більшість таких операцій проводиться із залученням кредитних ресурсів, неолік в яких і приводить власників до ідеї продажу активів. Основна маса операцій пройшла між українськими власниками. За оцінками аналітиків в 2009 році об'єм ринку публічних і непублічних операцій не перевищив 1,5 млрд. дол.США без урахування придбань «Метінвеста».

Крім внутрішніх причин, пов'язаних з відсутністю боргового фінансування і падінням платоспроможного попиту в Україні, ця тенденція визначається низкою глобальних чинників:

- Український низький апетит інвесторів до ризику, інвестори вважають за краще тримати активи в якнайменше ризикових категоріях, наприклад казначейських облігаціях США або на грошових рахунках в першокласних банках. Інвестиції до України розглядаються інвесторами як одні з самих ризикованих і, відповідно, були зведені до мінімуму.

- Світова економіка знаходиться в активній стадії зменшення боргового навантаження на акціонерний капітал, що відповідно зменшує розміри вільного інвестиційного капіталу, особливо в ринки, що розвиваються, такі як Україна.

- Інвестори, які розглядають інвестиційні можливості в Україні, віддають пріоритет компаніям в таких секторах, як виробництво продуктів харчування і роздрібна торгівля.

Окрім цього існує інтерес з боку зарубіжних інвесторів до приватизації ряду об'єктів, наприклад енергорозподіляючих і енергогенеруючих компаній, Одеського припортового заводу. Доходи від такої приватизації очікуються гранично низькими в існуючих ринкових умовах. Відсутність послідовної консолідованої приватизаційної і інвестиційної політики на державному рівні (наприклад: заяви про бажання переглянути результати приватизації Криворіжсталь компанією Mittal Steel або припинення стратегічного проекту освоєння Прікерченської ділянки надр континентального шельфу Чорного моря компанією Венко) є стримуючими чинниками в ухваленні рішень крупними міжнародними інвесторами[6].

У цілому в 2009 році держава була вимушена заміщати приватний капітал в сегменті M&A, у венчурних і санаційних операціях.

Нікуди не поділися продажі «проблемних активів» за ціною нижче ринковою. Виявився тренд скупки активів, не запланованих бізнес-стратегіями компаній. Ринок диктує необхідність більш виразного цінового відношення українських власників до своїх бізнесів. При цьому необхідно відмітити зростаючу кількість операцій придбання компаній за борги.

У ситуації нестабільності, змінних курсів валют, плаваючих цін на сировині будь-які фінансові моделі розвитку бізнесу і грошових потоків не зможуть дати адекватну оцінку бізнесу в даний час. Негативні тенденції, що намітилися в економіці у зв'язку з світовою фінансовою кризою, зіграли позитивну роль в очищенні від неефективних підприємств і проблемних активів.

Перше півріччя 2010 року ознаменувалося вибуховим зростанням об'єму українського ринку злиття і поглинання (M&A). Про це свідчить статистика агенства Mergemarket, яка налічила 17 публічних M&A операцій за звітний період, загальний об'єм яких досяг 1,7 млрд. дол.США, що майже в чотири рази перевищує показники аналогічного періоду минулого року (430 млн. дол.США і 14 операцій відповідно). "Левову частку в цих розрахунках займає операція по покупці 50%+2 акції другої за величиною української металургійної компанії "ІСД" за 1 млрд. дол.США росіянами, профінансована Зовнішекономбанком в 2010 році", - говорить віце-президент напряму інвестиційно-банківських послуг Phoenix Capital Ірина Сердюк.

Спостерігалася велика активність в агросекторі, FCMG, нерухомості і продуктовому рітейлі. Так "Кернел" придбав Allseeds Group, МХП купив в першому півріччі компанії "Продальянс" і "Канівське" (ще дві компанії МХП придбав вже в липні), будівельний холдинг BT Invest об'єднався з НСМ. Відбулося багато приватних операцій в секторі нерухомості. Agrogeneration придбала декілька агрокомпаній в Західній Україні, в рітейлі - Euroventure купив частку в "Агроконтракте", в нерухомості пройшла операція по покупці 50% в проекті Sky Mall, Роднянській і Фуксман викупили 50% в проекті будівництва готелю Hilton в Києві. За словами фахівців профільної асоціації Український клуб аграрного бізнесу (УКАБ), привабливість аграрного сектора України для іноземних інвесторів помітно росте. В першу чергу це торкається крупних вертикально інтегрованих холдингів, які привертають гроші для підвищення ефективності базового виробництва і переробки [7].

На думку аналітиків одним з основних чинників, сприяючих активізації ринку M&A, стало те, що в 2010 році потенційні покупці дістали доступ до фінансових ресурсів. Ще експерти відзначають, що багато продавців стали більш згідливими і готові поступатися інвесторам.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати проведених досліджень та світова практика доводять, що число і об'єм операцій на вітчизняному ринку M&A і далі ростиме. Аналітики вважають, що без урахування крупних операцій в металургії об'єм ринку M&A в 2010 році перевищить 3 млрд. дол.США. В лідерах як і раніше будуть агросектор, FCMG (товари повсякденного попиту) компанії і рітейл.

Глобальні тенденції указують на те, що вітчизняні компанії будуть все більш активно залучені в процеси злиття і поглинань компаній, і виявляться перед необхідністю удосконалювати свої підходи на ринку M&A. Основною причиною цього є те, що крупних привабливих активів, які можна одержати за ціною значно нижче за ринкову, в Україні, як і в Росії практично не залишилося. Тому кожне нове поглинання вимагає все більше ресурсів, унаслідок чого вони більш ретельно плануватимуться і обгрунтовуватимуться.

У той же час стабілізація політичної ситуації (після виборів Президента України) і прогнозоване зростання ВВП в 2010 р. в якомусь ступені сприятимуть входженню іноземних інвесторів в перспективні інвестиційні проекти і відповідно придбання українських активів.

В найближчому майбутньому на динаміку розвитку українського ринку M&A багато в чому впливатимуть стабілізація загальної макроекономічної ситуації (у тому числі прогнозованість динаміки обмінного курсу), зближення очікувань покупців і продавців щодо вартості українських активів і відновлення нормального функціонування світових кредитних ринків.

Як наслідок виниклих проблем в 2009 році, очікується істотне зростання кількості вимушених продажів в секторах девелопмента, ритейла, фінансовому секторі і у сфері послуг. Багато інвестиційних компаній, банки і роздрібні мережі вже шукають стратегічних інвесторів, що є далеко не легкою задачею, і вимушує продавців робити істотні поступки в ціні.

Розраховувати на інтерес зарубіжних стратегічних інвесторів до українських активів середніх розмірів в найближчому майбутньому не доводиться. Зараз вони бачать достатньо привабливих об'єктів для поглинання на ринках розвинених країн. Тому середнім українським компаніям варто шукати покупців серед більш сильних компаній своєї ж галузі (дружні поглинання), російських і українських ФПГ. В той же час, іноземним інвесторам можуть бути цікаві крупні українські підприємства - енергетичні компанії, шахти, оператори ринку телекомунікацій. Не виключено, що, не дивлячись на несприятливу кон'юнктуру світового фінансового ринку, державі на приватизаційних аукціонах вдасться продати такі активи по достатньо високій ціні.

Як і останніми роками можна спостерігати:

- Падіння вартості операцій злиття і поглинання з участю приватних компаній-покупців.
- Зсув операцій із зовнішніх ринків на внутрішні.
- Збільшення частки участі держави в операціях M&A.
- Збільшення випадків відмови від здійснення операцій M&A.

На сучасному етапі в основі вітчизняної економіки лежать різні інтегровані групові об'єднання компаній. Саме вони і представляють великий інтерес для подальшого наукового вивчення процесів злиття і поглинань. Причиною цьому можна назвати два основних чинника: по-перше, вони є основними суб'єктами процесів злиття і поглинань, а, по-друге, утворення групових об'єднань має свою внутрішню логіку, яка диктує більшість процесів поглинання, що відбуваються в Україні.

1. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. (із змінами від 27.07.2010 №2435-17). 2. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. 3. Гулідов Р.В. Слияния и поглощения: для чего они происходят и что они могут означать для обычного инвестора // Враждебные поглощения в Украине. – 2008. - №4(7). - С. 56-60. 4. Крупнейшие сделки на рынке слияний и поглощений Украины // Слияния и Поглощения /<http://rating.rbc.ru/article.shtml?2009/03/16/32335628>. 5. Особенности рынка слияний и поглощений в Украине в 2009 году // Дело / <http://delo.ua/>. 6. Экспертный прогноз от компании Delphi Capital. Особенности рынка слияний и поглощений в Украине в 2009 году /<http://publicity.kiev.ua>. 7. Украинские агрохолдинги нужны иностранцам // Новости & Аналитика: по материалам UCAB Association Ukrainian Agribusiness Club. - 18.05.2010 www.cisp.org.ua .